

Pakkeforløb for kræft

Undersøgelser og
behandling
ved begrundet
mistanke om
kræft i blære og nyre

PAKKEFORLØB

Denne pjece indeholder en generel og kortfattet beskrivelse af, hvad et pakkeforløb for kræft er. Det er den sygehusafdeling, som den enkelte patient bliver tilknyttet, der giver den konkrete information om udredning og eventuel behandling.

Sidst i denne pjece findes en ordbog.

Hvad er et pakkeforløb?

Et pakkeforløb er en måde at tilrettelægge undersøgelser og eventuel behandling på.

Formålet med et pakkeforløb er at tilbyde patienterne undersøgelser og behandling af høj kvalitet i veltilrettelagte forløb med klar information undervejs.

Pakkeforløb for kræft er blevet indført i hele landet på baggrund af en aftale mellem regeringen og regionerne. Der er udarbejdet pakkeforløb for alle de mest almindelige kræftsygdomme.

Mange af de personer, der henvises til et pakkeforløb, vil efter nærmere undersøgelser vise sig ikke at have kræft.

Veltilrettelagte forløb

Pakkeforløbene skal sikre, at alle patienter får samme hurtige og korrekte behandling på sygehuset. Det er specialister fra hele landet, der sammen har tilrettelagt forløbene.

Der er fastsat principper for, hvordan forløbet skal planlægges. Dermed sikres patienten veltilrettelagte og sammenhængende forløb. Pakkeforløb indeholder desuden mål for, hvor hurtigt forløbet kan gennemføres. Det kaldes forløbstid. I forløbet tages hensyn til patienternes individuelle ønsker og behov. Valg af undersøgelse og behandling sker i samråd med patienten.

Klar besked

Det er også beskrevet, hvornår patienter og pårørende løbende skal informeres om undersøgelser, resultater og næste trin i forløbet. Personalet på sygehuset vil informere patienten om det konkrete forløb. Derudover vil patienten få tilknyttet en kontaktperson på sygehuset, som også kan svare på spørgsmål om forløbet. Det kan være en god idé at tage en pårørende med til samtalerne, som kan hjælpe med at spørge ind til de mange informationer, der gives.

Der er patienter, som af forskellige årsager har behov for flere undersøgelser og behandlinger end de, der almindeligvis indgår i et pakkeforløb. Det kan for eksempel være, hvis patienten også har andre sygdomme. De samme principper om veltilrettelagte forløb med klar information undervejs gælder for disse patienter.

Hvem henvises til pakkeforløb?

Henvielse til et pakkeforløb sker, når en praktiserende læge eller speciallæge har begrundet mistanke om, at en person har kræft. Den begrundede mistanke af- eller bekræftes med de indledende undersøgelser i pakkeforløbet.

PAKKEFORLØB VED KRÆFT I BLÆRE OG NYRE

På de følgende sider findes en oversigt over indholdet i pakkeforløb for kræft i blære og nyre. Pjecen omfatter dermed to pakkeforløb.

Mere detaljerede beskrivelser af for eksempel henvisningskriterier, behandlingsaktiviteter og forløbstider fremgår af de beskrivelser af pakkeforløbene, der er udarbejdet til det sundhedsfaglige personale. Beskrivelserne kan findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: www.sst.dk

Start på pakkeforløbet

Et pakkeforløb starter, når der er begrundet mistanke om kræft. Patienten kan have gennemgået en række undersøgelser inden den begrundede mistanke opstår. Herefter vil den praktiserende læge eller speciallæge henvise til de indledende undersøgelser. Henvisningen kan dog også ske fra en sygehusafdeling, som patienten er i kontakt med, når mistanken opstår.

Den praktiserende læge eller speciallæge vil informere om, hvad der ligger til grund for den begrundede mistanke om kræft. Patienten vil endvidere blive informeret om, at der henvises til indledende undersøgelser i pakkeforløb på sygehus med henblik på at få af- eller bekræftet den begrundede mistanke om kræft.

Indledende undersøgelser (udredning)

De indledende undersøgelser foregår på et sygehus og omfatter følgende undersøgelser ved mistanke om kræft i blæren eller nyren:

- Kikkertundersøgelse af blære og urinveje
- CT-scanning af urinveje
- Celleundersøgelse af urinen

Hvis der herefter fortsat er mistanke om *kræft i blæren*, vil der blive foretaget yderligere undersøgelser:

- En kikkertundersøgelse af blæren, hvor polypen eller knuden i blæren bliver fjernet og undersøgt. Indgrebet foregår under indlæggelse og fungerer samtidig som led i behandlingen.

Hvis der derimod er mistanke om *kræft i nyren* vil der blive foretaget følgende undersøgelser:

- Nyrefunktionsundersøgelse
- Knoglescintigrafi
- Røntgenbillede og CT-scanning

Forud for undersøgelserne informeres patienten om, hvordan undersøgelserne gennemføres. Når resultaterne af undersøgelserne er analyseret, kommer patienten til en samtale på sygehuset. Her informeres patienten om, hvad undersøgelserne viser. Hvis det er kræft, vil patienten blive informeret om diagnosen samt mulige behandlingstilbud og tidspunkt for start på behandling.

Behandling

Langt de fleste patienter, der får konstateret *kræft i blæren*, bliver tilbudt et operativt indgreb i form af enten en kikkertundersøgelse af blæren med fjernelse af væv eller med en fjernelse af blæren. Behandlingen foregår under indlæggelse på sygehus. I nogle tilfælde vil der supplerende blive givet stråle- og/eller kemoterapi.

De fleste patienter, der får konstateret *kræft i nyren*, bliver tilbudt operation, som foregår på sygehuset. I nogle tilfælde vil der gives medicinsk behandling (immunterapi eller vækstfaktorhæmmende behandling).

Før behandlingen iværksættes, vil lægen drøfte behandlingsforløbet med patienten. Hvis der foretages en operation, vil det bortopererede væv blive undersøgt, så lægen kan tage stilling til, om der er behov for yderligere behandling (se efterbehandling nedenfor). Patienten informeres om det videre forløb, som kan omfatte yderligere behandling (efterbehandling) eller kontrol.

Efterbehandling

Hvis der er behov for efterbehandling ved *kræft i blæren*, kan det være i form af stråle- eller kemoterapi, som finder sted på et sygehus.

Hvis der er behov for efterbehandling ved *kræft i nyren*, finder denne sted på et sygehus. Det kan være medicinsk behandling i form af immunterapi eller vækstfaktorhæmmende behandling.

Patienten informeres om efterbehandlingen og det planlagte forløb.

Afslutning på pakkeforløb

Patienter, der bliver behandlet for kræft i blæren eller nyren, får tilbudt en opfølgende kontrol med undersøgelse og samtale.

Patienten informeres om, hvilke undersøgelser der foretages i kontrolforløbet, hvor ofte, og hvornår man kan forvente svar på undersøgelsestiderne.

Forløbstid

For at sikre patienten et forløb uden unødigt ventetid, er der fastsat mål for, hvor hurtigt forløbet kan gennemføres. Der regnes fra henvisningen er modtaget på den sygehusafdeling, der skal undersøge patienten, til start på behandlingen. Målsætningen ved et pakkeforløb for *kræft i blæren* er, at der ikke går mere end 30 hverdage og for *kræft i nyren* 28 hverdage.

I forløbstiden er der blandt andet taget højde for den tid, det tager at gennemføre undersøgelser, analysere resultater og forberede behandlingen. Desuden er der afsat tid til at informere patienten og pårørende, og til at patienten kan overveje mulige behandlingstilbud.

I pakkeforløbet er endvidere fastsat målsætninger for, hvor hurtigt den videre behandling og efterbehandling kan gennemføres. Sygehuset kan orientere nærmere om tiderne for behandling og efterbehandling.

Forløbstiden er en målsætning, som regionerne bestræber sig på at efterleve. Konkret kan forløbstiden afvige fra målsætningen. Det kan for eksempel skyldes, at der skal ske en sideløbende undersøgelse eller behandling af andre sygdomme, at patienten ønsker længere tid til at vænne sig til situationen eller til at træffe beslutning om behandling. I praksis kan forløbstiden derfor variere fra patient til patient.

Reglerne om maksimale ventetider (se næste afsnit) gælder stadig for kræftpatienter. Forløbstiderne er dermed ikke en ny rettighed, men de kan bruges som en rettesnor for, hvor lang tid, der højst bør gå fra henvisning, til behandlingen er begyndt.

PATIENTRETTIGHEDER

Maksimale ventetider

Patienter, der henvises til et pakkeforløb, er i øvrigt omfattet af reglerne om maksimale ventetider på behandling for kræftsygdomme.

Der er fastsat regler om maksimale ventetider til forundersøgelse, behandling og efterbehandling af kræftpatienter. Reglerne er beskrevet i pjecen: "Maksimale ventetider på behandling for kræft og visse hjertesygdomme på sygehuse". Pjecen kan hentes på Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses hjemmeside: www.sum.dk Yderligere information om maksimale ventetider kan fås ved henvendelse til en patientvejleder.

Sygehusvalg og behandling i udlandet

Patienter, der henvises til pakkeforløb, er som øvrige patienter omfattet af reglerne om frit sygehusvalg og kan frit vælge mellem de offentlige sygehuse i Danmark.

Pjecen: "Frit og udvidet frit valg af sygehus. Behandling på sygehus i udlandet" beskriver reglerne for frit valg mellem offentlige sygehuse i Danmark samt mulighederne for at blive behandlet på private sygehuse eller i udlandet. Det kan blandt andet ske efter reglerne om udvidet frit sygehusvalg og EU-retten. Pjecen kan hentes på Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses hjemmeside: www.sum.dk

Yderligere information om frit og udvidet frit valg af sygehus kan fås ved henvendelse til en patientvejleder.

RÅDGIVNING

Patientvejledere

I alle regioner er der patientvejledere. Her kan enhver patient henvende sig med problemer, der ikke umiddelbart kan løses sammen med personalet på sygehuset. Patienten kan anonymt og uforpligtende tale med en patientvejleder om ønsker og problemer. Patientvejlederen vil sammen med patienten forsøge at finde en løsning. Patientvejlederen har tavshedspligt.

Kontaktoplysninger til patientvejledere:

Region Sjælland:	70 15 50 01, patientkontoret@regionsjaelland.dk
Region Syddanmark:	76 63 14 90, patientkontor@regionsyddanmark.dk
Region Midtjylland:	87 28 48 70, patientkontoret@rm.dk
Region Nordjylland:	96 35 10 10, patientkontor@rn.dk
Region Hovedstaden:	48 20 57 17, patientkontor@regionh.dk
Amager Hospital:	32 34 30 26, patientkontor@amh.regionh.dk
Bispebjerg Hospital:	35 31 22 05, patientkontor@bbh.regionh.dk
Bornholms Hospital:	56 90 97 08, patientvejleder@boh.regionh.dk
Frederiksberg Hospital:	38 16 30 87, patientkontor@frh.regionh.dk
Frederikssund Hospital:	48 29 52 37, patientkontor@fsh.regionh.dk
Gentofte Hospital:	39 77 30 22, patientkontor@geh.regionh.dk
Glostrup Hospital:	43 23 26 46, patientkontor@glo.regionh.dk
Helsingør Hospital:	48 29 22 89, patientkontor@hlh.regionh.dk
Herlev Hospital:	44 88 40 16, patientkontor@heh.regionh.dk
Hillerød Hospital:	48 29 30 24, patientkontor@hih.regionh.dk
Hvidovre Hospital:	36 32 27 70, patientkontor@hvh.regionh.dk
Rigshospitalet:	35 45 55 90, patientkontor@rh.regionh.dk
Psykiatrisk Center Sct. Hans:	46 33 46 99, patientkontor@shh.regionh.dk

Kræftens Bekæmpelse

Kræftpatienter, pårørende, efterladte og andre, der har brug for rådgivning i forbindelse med kræft kan få gratis telefonrådgivning på Kræftlinjen på telefon: 80 30 10 30.

Hverdage: 9:00 - 21:00, lørdag-søndag: 12:00 - 17:00, helligdage: lukket.

Kræftens Bekæmpelses hjemmeside: www.cancer.dk

På Kræftens Bekæmpelses hjemmeside findes også information om netværk og patientforeninger for de enkelte kræftsygdomme.

ORDBOG

Begrundet mistanke	Når et eller flere bestemte symptomer eller undersøgelsesfund er til stede, kan det være udtryk for kræft i blæren eller nyren. Der er hermed tale om en begrundet mistanke, og personen bliver henvist til et pakkeforløb.
Celleundersøgelse	<p>Undersøgelse af en vævs- eller celleprøve i mikroskop. Herved kan man ofte afgøre, hvor vævet stammer fra, og om det er god eller ondartet.</p> <p>Diagnosen kræft stilles ved hjælp af undersøgelse af celler og væv i mikroskop. Lægen tager en vævsprøve af det man mistænker for at være kræft, farver det, lægger det på en lille glasplade og kigger på det i et mikroskop. Det kaldes også for den patologisk-anatomiske diagnose.</p> <p>Der findes forskellige måder at tage vævsprøver på, bl.a. operation, blodprøve, celledrab og finnålspunktur.</p>
CT-scanning	En avanceret røntgenundersøgelse, der giver detaljerede billeder af kroppens væv og organer. Scanneren opsamler data, som behandles i en computer.
Diagnose	At stille en diagnose vil sige at bestemme en sygdoms art.
Immunterapi	Medicinsk behandling rettet mod immunsystemet.
Kemoterapi	Kemoterapi er en medicinsk behandling mod kræft.
Kikkertundersøgelse	Undersøgelse med et ofte bøjeligt rør indeholdende kikkert med lys til brug indvendigt i kroppen. Kikkerten kan indføres enten gennem kroppens naturlige åbninger eller gennem et lille snit i huden. Derved kan man undersøge et hult organ, som f.eks. tarmen, blæren eller et led. Undersøgelsen kaldes også endoskopi.
Knoglescintigrafi	Fotografering af knoglerne med gammakamera. Undersøgelsen bruges til at undersøge for sygdomme i knoglerne.
Nyrefunktionsundersøgelse	Formålet med undersøgelsen er at bestemme nyrenes funktion. Det gøres ved at måle nyrenes evne til at rense blodet for affaldsstoffer.
Polyp	En lille, godartet udposning af en slimhinde.
Røntgenundersøgelse	Røntgenundersøgelser kan udføres på alle dele af kroppen og benyttes ofte i kombination med andre undersøgelser til at afkræfte eller bekræfte en diagnose. Røntgenstråler er usynlige elektromagnetiske stråler, som gives i meget lave doser.
Stråleterapi	Kræftbehandling med ioniserende stråling. Strålerne ødelægger celler, især kræftceller, da de er mere følsomme end raske celler.
Udredning	De indledende undersøgelser, der som regel foregår på et sygehus. Formålet med udredning er at af- eller bekræfte om, der er tale om en kræftsygdom.
Vækstfaktorhæmmende behandling	Medicinsk behandling, der hæmmer uønskede vækstfaktorers påvirkning af svulster.

 Sundhedsstyrelsen

MINISTERIET
SUNDHED
FOR
OG
FOREBYGGELSE

Dansk Selskab for Almen Medicin